

ЗАЈЕДНИЧКИ КОНСУЛТАТИВНИ ОДБОР ИЗМЕЂУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И ЕУ

7. седница, 23. октобар 2018, Београд

ЗАЈЕДНИЧКА ДЕКЛАРАЦИЈА

Заједнички консултативни одбор између ЕУ и Србије једно је од тела чије је оснивање утемељено у Уговору о стабилизацији и придруживању између Европске уније и Србије. Заједнички консултативни одбор омогућава организацијама грађанског друштва са обе стране да прате како Србија напредује на путу ка Европској унији, и да доносе препоруке за Владу Републике Србије и институције ЕУ. Према схватању Одбора, концепт грађанског друштва обухвата организације послодаваца, синдиката, и друге економске, друштвене и грађанске интересе.

Заједнички консултативни одбор има осамнаест чланова, по девет са сваке стране, који представљају Европски економско-социјални комитет и српско грађанско друштво. У свом садашњем мандату, Одбором копредседавају **Ана Милићевић-Пезељ**, члан Европског економско-социјалног комитета и извршни секретар Савеза самосталних синдиката Хрватске (СССХ) и **Зоран Стојиљковић**, председник Уједињених гранских синдиката „Независност“.

Чланови Заједничког консултативног одбора су разматрали стање у односу између ЕУ и Србије и предстојећи рад Србије у приступним преговорима. Разматрали су степен неједнакости и једнаких могућности у области социјалне политике и запошљавања у ЕУ и Србији и оценили како Србија користи средства инструмента за претприступну помоћ (ИПА) и очекивања Србије. Разматрали су питање повољног грађанског простора и положај грађанског друштва у ЕУ и Србији.

1. Стање у односу између ЕУ и Србије и у процесу приступања

- 1.1 Чланови Заједничког консултативног одбора су задовољни што је Србија од одржавања последње седнице отворила Поглавље 13 (Рибарство) и Поглавље 33 (Финансије и буџетске одредбе). То значи да сада има укупно 14 отворених поглавља, од којих су два привремено затворена. Одбор тражи да органи Србије улажу више труда у испуњавање мерила за отварање и затварање поглавља, посебно периодичних мерила у поглављима о владавини права (Поглавља 23 и 24).

- 1.2 Заједнички консултативни одбор поздравља скорашње позитивне сигнале институција ЕУ који показују да политика проширења јесте и да ће у наредним годинама бити у средишту пажње ЕУ. Одбор поздравља Саопштење Комисије од 17. априла 2018. под називом „Саопштење о политици проширења ЕУ“, приложен уз „Извештај о Србији за 2018“, Декларацију из Софије са самита ЕУ- западни Балкан од 17. маја 2018 и План приоритета у 2018. који је на њему усвојен, као и Закључке Савета о проширењу и процесу стабилизације и придруживања донете на Савету 26. јуна 2018. које је 28. јуна 2018 потврдио Европски савет. Одбор подстиче друге будуће председавајуће Саветом ЕУ да оставе интеграцију земаља западног Балкана међу најважнијим приоритетима.
- 1.3 Заједнички консултативни одбор још једном истиче своју спремност да допринесе реализацији мера које су утврђене у Акционом плану за период 2018-2020 којим се даје подршка у трансформацији западног Балкана. У том смислу, Одбор поздравља нови Предлог Комисије за Уредбу Европског парламента и Савета о оснивању инструмента за претприступну помоћ (ИПА III) који је објављен 14. јуна 2018. године са намером да се обезбеде финансијска средства којима би се у највећој мери спровела та трансформација.
- 1.4 Заједнички консултативни одбор констатује процену Комисије од 17. априла 2018 Програма Економске реформе Србије (2018-2020) и Заједничке закључке Савета од 25 маја 2018. са Економског и финансијског дијалога између ЕУ и западног Балкана. Чланице Одбора су задовољне убрзавањем економског раста Србије 2018, и опадањем незапослености. Изразиле су и задовољство што се Србија померила за пет места по конкурентности у свету и попела се на 65 место од 104. Одбор наглашава значај стварања повољне и предвидивије пословне климе које погодује развоју предузетништва, отварању фирми и расту МСП, и тиме отварању нових радних места и смањењу незапослености.
- 1.5 Одбор позива српске државне органе да се усредсреде на спровођење структурних реформи које би донеле напредак и социјалну кохезију српском друштву, у сарадњи са социјалним партнерима и другим организацијама грађанског друштва. Одбор позива српске државне органе и да реформишу порески систем као начин да се смање сиромаштво и неједнакости.
- 1.6 Одбор још једном подстиче српске државне органе да удвостручи напоре како би се обезбедило поштовање права, основних права, реформа правосуђа, борба против корупције и слобода новинара и штампе. Изражава своју забринутост због одсуства напретка у области слободе изражавања. Чланови Одбора позивају државне органе Србије да обезбеде већу независност Регулаторног тела за електронске медије, као и других независних регулаторних тела и удружења слободних професија, и да осигурају да се њихове одлуке извршавају.
2. **Смањење неједнакости и подстицање једнаких могућности у социјалној политици и запошљавању**
- 2.1 Заједнички консултативни одбор позива српске државне органе да им тежиште у раду буде сарадња са партнерима и другим организацијама грађанског друштва, структурне реформе

у области социјалне политике, образовања и запошљавања. Приликом конципирања структуралних реформи и Програма економских реформи, Треба пажљиво проучити разнородна начела уграђена у Европски стуб социјалних права. Одбор још једном упућује позив српским државним органима да ураде процену утицаја свих тих реформи на друштво.

- 2.2 Заједнички консултативни одбор констатује да и поред скорашњих побољшања, ниска запосленост и дугорочна незапосленост не јењавају без одговарајуће подршке којом се поспешује интеграција у тржиште рада. Одбор позива српску владу да посебну пажњу обрати на раднике у нижим слојевима расподеле зараде, као и да значајно повећа укључивање незапослених у активне мере тржишта рада, посебно најосетљивијих категорија као што су жене, Роми, особе са инвалидитетом. Осим тога, Одбор позива српску владу да размотри могућност увођења минималних прихода који омогућавају пристојан живот, уз одговарајуће иницијативе за професионалну интеграцију и ре-интеграцију. Одбор сматра да се неусклађеност понуде и потражње на тржишту рада, као и изазови на тржишту рада које су резултат дигиталних и технолошких промена у привреди, може решити ефективнијим стручним оспособљавањем, радном праксом и цело-животним образовањем уз веће укључивање социјалних партнера и других релевантних организација грађанског друштва у њихову израву.
- 2.3 Заједнички консултативни одбор истиче значај колективног преговарања као кључног механизма за стварање правичног и одрживог система зарада и борбе против родног јаза у платама, као и вертикалне и секторске поделе на тржишту рада. Одбор стога позива српску владу да обезбеди постојање такве средине која ће бити стимулативна за развој колективног преговарања.
- 2.4 Заједнички консултативни одбор констатује да је обављање делатности у неформалној економији један од најважнијих проблема, који смањује могућност остваривања права на социјална давања, здравствену заштиту и пензију. Одбор позива српску владу да у складу са социјалним партнерима, повећа напоре у борби против неформалне економије и да обрати посебну пажњу да унапреди административне капацитете, посебно у систему инспекције рада.
- 2.5 Чланови Заједничког консултативног одбора истичу да се у Европи Србија издваја по једном од највећих Гини коефицијената и стопи ризика од сиромаштва (према Анкети о приходу и условима живота по којој Евростат прикупља податке). Мишљења су да је увелико разлог за тако висок ниво неједнакости чињеница што је систем пореза и социјалних трансфера увелико регресиван. Одбор позива српске државне органе да изврше реструктурирање пореског система на обухватан начин, у правцу увођења система прогресивног опорезивања који претежно почива на директним порезима, и тако обезбеде одговарајуће финансирање активних мера социјалне политике и социјалне заштите које су боље усмерене на кориснике. Они то треба да учине уз узимање у обзир конкретних ефеката које ће те мере имати на смањење материјалне оскудице, сиромаштва и неједнакости примања.

- 2.6 Чланови Заједничког консултативног одбора констатују са забринутошћу да скорашње студије показују да око пола милиона грађана Србије не може да задовољи основне животне потребе због слабе делотворности система социјалне помоћи. Одбор наглашава чињеницу да је висок ниво сиромаштва у Србији нарочито изражен у сеоским подручјима и позива српске државне органе да реше регионалне разлике у земљи. Чланови Одбора су мишљења да накнаде за породице треба боље усмерити на кориснике којима је она потребна како биле ефикасније. Чланови Заједничког консултативног одбора позивају српске државне органе да обезбеде у пракси ефикасну заштиту деце, породица у осетљивом положају и великих породица од сиромаштва.
- 2.7 Заједнички консултативни одбор позива српске државне органе да раде на ефективној примени Истамбулске конвенције о насиљу над женама и породичном насиљу као и на потпуном усклађивању са Конвенцијом УН о правима особа са инвалидитетом. Наглашава потребу да се формулише и усвоји обухватна стратегија деинституционализације и доступности, у сарадњи са организацијама грађанског друштва које заступају интересе особа са инвалидитетом.
- 2.8 Заједнички консултативни одбор наглашава значај социјалног дијалога и позива српске државне органе, међу којима и оне на локалном нивоу, да више сарађују са социјалним партнерима и другим недржавним чиниоцима у области мера социјалне политике, запошљавања и економске политике. Наглашава да треба систематичније и благовремено да се консултују са социјални партнерима о свим релевантним предлозима прописа и у свим фазама израде стратешких докумената у области социјалне политике и запошљавања. Заједнички консултативни одбор поново позива институције ЕУ и српске државне органе да у целини обезбеде услове за унапређивање капацитета социјалних партнера.

3. **Инструмент претприступне помоћи – искуство и очекивања Србије**

- 3.1 Заједнички консултативни одбор поздравља предлог Европске комисије да се повећају средства опредељена за нови програм Пред-приступне помоћи у периоду 2021-2027 (ИПА III) и позива институције ЕУ да подрже ово повећање. Чланови Одбора сматрају да ће већа претприступна помоћ омогућити Србији да се боље припреми за приступање, испуњавање стандарда правних тековина ЕУ и побољша друштвено-економску конвергенцију са ЕУ.
- 3.2 Заједнички консултативни одбор сматра да је од највећег значаја да се обезбеди да Србија изгради, унапреди и одржава капацитете за управљање повећаним средствима. Позива српске државне органе да обезбеде систем за непрекидну израду пројеката и да формулишу и примењују ефикасне мере политике за запошљавање и задржавање кадра који се бави планирањем, спровођењем и праћењем реформи и инвестиција потребних за интеграцију у ЕУ уз добро апсорбовање и оптималну употребу средстава ЕУ.
- 3.3 Што се тиче управљања фондовима ЕУ, Заједнички консултативни одбор позива српске државне органе да се на ефикаснији и транспарентнији начин служе постојећим релевантним платформама грађанског друштва, посебно када је реч о праћењу и реализацији средстава из претприступног фонда ИПА.

- 3.4 Чланови Заједничког консултативног одбора су мишљења да је неопходно постарати се да нови финансијски пред-приступни инструмент за Вишегодишњи финансијски оквир 2021-2027 буде припремљен на време и сагласно условима структуралних фондова – посебно што се тиче програмирања, управљања финансијског управљања и контроле. Одбор сматра да фондови ЕУ треба да узму у обзир потребу за превазилажењем друштвених и економских неједнакости.
- 3.5 Што се тиче наредног Вишегодишњег финансијског оквира, Одбор апелује на буџетске органе да повећају средства за организације грађанског друштва, укључујући у виду оперативних грантова и вишегодишњег финансирања којима се може допрети до најмањих организација и делова друштва у најнеповољнијем положају. Осим тога апелује на Комисију да прати примену правилника („кодекса праксе“) о партнерству са грађанским друштвом у оквиру Структуралних фондова и Инструмента претприступне помоћи (ИПА).

4. Повољан грађански простор и преглед положаја грађанског друштва у Србији

- 4.1 Заједнички консултативни одбор изражава забринутост због сужавања грађанског простора, како у ЕУ тако и у Србији. Осуђује нападе представника владе, парламента и државних медија на организације грађанског друштва. Одбор је позвао српске државне органе да јамче заштити бранилаца људских права, организација за борбу против корупције и независних новинара и да гоне и приводе правди починиоце и налогодавце напада на организације грађанског друштва.
- 4.2 Чланови Заједничког консултативног одбора наглашавају оцену коју је Комисија дала у Извештају о Србији за 2018. годину према којој није направљен никакав напредак на стварању повољног окружења за развој и финансирање грађанског друштва. Позивају српске државне органе да донесу републичку стратегију за стварање повољног окружења за организације грађанског друштва и њен акциони план.
- 4.3 Иако је законодавни оквир за рад грађанског друштва углавном успостављен, постоји потреба за побољшањима у следећим областима:
- слободи удруживања (за доношењем одговарајућег секундарног законодавства у вези са сукобом интереса) и слободи удруживања;
 - волонтирању (нови закон који би представљао основ којим се стимулише волонтарни рад);
 - развоју хуманитарног рада (Владин савет за хуманитарна друштва треба да пружи подршку онима који делују у овој области донаторства; порески прописи у области донаторства треба да се побољшају);
 - јавна средства за финансирање организација грађанског друштва (јасно разликовање буџетских линија које омогућава прецизни обрачун и праћење средства која су одређена за организације грађанског друштва; уређивање јавних финансија с обзиром на предмет, кориснике, правила примене, правилник, недвосмислено избегавање сукоба интереса и подношење јасних извештаја).

- 4.4 Иако је донекле остварен напредак што се тиче институционалне основе за учешће у процесу одлучивања, постоји потреба за побољшањима и то:
- да се унапреде механизми сарадње са организацијама грађанског друштва (оснивање Владиног савета за сарадњу, повереници за контакт са грађанским друштвом у Народној скупштини и именоване јединице или повереници за сарадњу са грађанским друштвом у свим државним телима, на републичком и локалном нивоу.);
 - формулисање и доношење општих стандарда за ефективно укључивање организација грађанског друштва у процес консултација, који ће бити обавезан за јавне установе како на републичком тако и локалном нивоу;
 - да јавне институције буду ефикасније у пријему, потврђивању и извештавању о доприносу грађанског друштва;
 - појашњавање услова по којима прописи могу да се доносе по хитном поступку и мања примена хитног поступка.
- 4.5 Чланови Заједничког консултативног одбора још једном истичу потребу да се настави са укључивањем представника социјалних партнера и других организација грађанског друштва на сврсисходан начин у све фазе приступних преговора и у свим релевантним поглављима, посебно о владавини права (Поглавља 23 и 24) и о социјалној политици и запошљавању (Поглавље 19). Мишљења су да српски државни органи треба да се консултују са Националним конвентом о ЕУ и другим платформама грађанског друштва на обухватнији и систематичнији начин у свим фазама и у свим поглављима процеса.
- 4.6 Заједнички консултативни одбор је сагласан да се стање у грађанском простору у Србији уврсти у сталну тачку дневног реда свих будућих седница.
- 4.7 Заједнички консултативни одбор налаже својим копредседавајућима да проследе ову заједничку декларацију Савету између ЕУ и Србије за стабилизацију и придруживање, Парламентарном одбору између ЕУ и Србије за стабилизацију и придруживање, Европској служби за спољну акцију, Европској комисији и Влади Републике Србије.

* * *

Наредна седница Заједничког консултативног одбора одржаће се у првој половини 2019. године.
